

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

Мақала туралы мәлімет

Конференция атауы	«Жастар және ғылым: бүгiнi мен болашағы» жас ғалымдардың халықаралық ғылыми-тәжірибелiк конференция материалдар жинағы
Сборник	«Молодежь и наука: настоящее и будущее». Сборник материалов Международной научно-практической конференции молодых ученых
Conference	The collection of materials from the International Scientific and Practical Conference of Young Scientists «Youth and Science: Present and Future»
Өткiзiлген күнi	7 сәуiр 2025, Атырау
ISBN	978-601-262-587-5
Жинақтағы жариялану №	062
Жинақтағы беттерi	291-296
ӘОЖ/УДК/UDC	ӘОЖ 336.64
Секция	Секция IV. I Жұмысшы кәсiптерi-экономикалық өсу мен дамудың драйверлерi // Рабочие профессии - драйверы экономического роста и развития
Автор(лар)	Тлегенова Гүлжайна Тлекқабылқызы
Мәртебесi	Студент
Ғылыми жетекшi	Ғылыми жетекшiсi э.ғ.м., оқытушы-Турдалиева Р.К.
Мақала атауы	ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ КӘСiПКЕРЛЕРДiң ТАБЫСЫНА ҚАЛАЙ ӘСЕР ЕТЕДi?

Ескерту: бұл бет сайтқа орналастыру және мақала PDF-ін сәйкестендіру үшін қосылды. Төменде жинақтағы мақаланың түпнұсқа беттері берілген.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Закон Республики Казахстан «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» от 28 февраля 2007 года N 234. (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.09.2024 г.) // <https://online.zakon.kz/Document>
2. Международный стандарт аудита (МСА) 240 «Ответственность аудитора в отношении мошенничества в ходе аудита финансовой отчетности» // <https://online.zakon.kz/Document>
3. Сакенова З.М., Внутренний аудит. Учебное пособие. – Астана.Изд-во Университет «Туран-Астана», 2024. - 209 с.
4. Черемисинова Д.В., Вахрушев В.Д., Чуйков А.С. Основные виды манипуляций с финансовой отчетностью и методы их предупреждения // Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2016. – 76 с.
5. Тусибаева Г.С. Международные стандарты аудита: теория и практика: учебное пособие.-Нур-Султан: ИП «Булатов А.Ж.», 2021.-250 с.
6. Жминько С. И. Внутренний аудит / С.И. Жминько, О.И. Швырева, М.Ф. Сафонова. - М.: Феникс, 2017. - 320 с.
7. Выявление манипуляций в финансовой отчетности // <https://e-nauka.kz/audit>

ӘОЖ 336.64

ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ КӘСІПКЕРЛЕРДІҢ ТАБЫСЫНА ҚАЛАЙ ӘСЕР ЕТЕДІ?

Тлегенова Гүлжайна Тлекқабылқызы

gulzhayna.tlegenova@asu-edu.kz

«Бизнес-процестерінің есебі, аудиті және талдауы» ББ 3 курс студенті

Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Атырау қ., Қазақстан Республикасы
Ғылыми жетекшісі э.ғ.м., оқытушы-Турдалиева Р.К.

Қаржылық сауаттылық - бұл қаржылық шешімдер қабылдау, табысты басқару, инвестициялар мен шығындарды бақылау сияқты маңызды аспектілерді түсіну мен игеру қабілеті. Кәсіпкерлер үшін қаржылық сауаттылық тек бизнес жүргізудің техникалық аспекті ғана емес, сондай-ақ табысты әрі тұрақты бизнестің негізі болып табылады. Дұрыс қаржылық білім мен дағдыларға ие болу кәсіпкерге шығындар мен пайда туралы дұрыс шешімдер қабылдауға, нарықтағы өзгерістерге бейімделуге, сондай-ақ өз бизнесін өсіру үшін қажетті ресурстарды тиімді пайдалануына мүмкіндік береді.

Қазіргі таңда кәсіпкерлікті дамыту тек сапалы өнімдер мен қызметтерді ұсынумен ғана шектелмейді. Қаржылық сауаттылық бизнес-жоспарлау, салық салу, инвестиция тарту, қаржылық тәуекелдерді басқару сияқты күрделі міндеттерді дұрыс орындауға мүмкіндік береді. Қаржылық сауаттылықтың жетіспеушілігі көптеген кәсіпкерлер үшін бизнестің күйреуіне әкеліп соғуы мүмкін, себебі дұрыс қаржылық шешімдер қабылданбаған жағдайда шығындар мен қателіктер көбейіп, бизнес тұрақсызданады.

Қаржылық сауаттылық - кәсіпкердің бизнесін тиімді басқаруы, қаржы ресурстарын оңтайлы пайдалану және ұзақ мерзімді табысқа жету үшін қажетті ең маңызды дағдылардың бірі. Кәсіпкерлік әлемінде қаржылық сауаттылықтың маңызы зор, өйткені ол кәсіпкерлерге нарықтың өзгерістеріне бейімделуге, қаржылық ресурстарды басқаруға және бизнестің қаржылық жағдайын дұрыс бағалауға мүмкіндік береді. Қаржылық сауаттылықтың кәсіпкерлікке тигізеті әсерін бірнеше маңызды аспектілер арқылы қарастыруға болады.[1]

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерге бизнестің барлық салаларында тиімді қаржылық шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Кәсіпкер қаржылық жағдайын дұрыс бағалап, шешімдер қабылдағанда экономикалық мүмкіндіктер мен тәуекелдерді ескере отырып әрекет

етеді. Мысалы, өнімнің бағасын белгілеу, шығындарды азайту, қаржылық ресурстарды жұмсау немесе инвестицияларды тарту туралы шешімдер қаржылық білім мен тәжірибеге негізделеді. Қаржылық сауаттылықтың болмауы қате шешімдерге әкеліп соғуы мүмкін, бұл өз кезегінде бизнестің қаржылық тұрақсыздығына және оның банкротқа ұшырауына әкелуі ықтимал.

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерге бизнесінің болашағын жоспарлауға және қаржылық мақсаттарды дұрыс қоюға көмектеседі. Әрбір кәсіпкер бизнесін бастамас бұрын қаржылық жоспар құруы қажет. Бұл жоспар болашақ табыстарды болжауды, шығындарды бақылауды және пайда алу жолдарын анықтауды қамтиды. Қаржылық сауаттылықсыз бұл жоспарлардың орындалуы қиынға соғады. Тиімді қаржылық жоспарлау мен болжау кәсіпкерге бизнестің даму бағытын дұрыс анықтап, оны қаржылық тұрғыдан тұрақты ете алады. Сонымен қатар, қаржылық сауаттылық кәсіпкерге өзгермелі нарық жағдайларына байланысты дұрыс шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерлерге кірістер мен шығыстарды дұрыс бақылап, оларды тиімді басқаруға мүмкіндік береді. Егер кәсіпкер шығындарды тиімді бақыламаса, олар қаржылық қиындықтарға әкеліп соғуы мүмкін. Ал кірістерді дұрыс бақылай отырып, кәсіпкер өз бизнесінің қаржылық денсаулығын жақсартып, пайда алу жолдарын ұлғайта алады. Қаржылық сауаттылықтың артықшылығы — шығыстар мен кірістерді үздіксіз бақылау және оның негізінде тиімді шешімдер қабылдау болып табылады.[2]

Кәсіпкерлік үшін қаржылық сауаттылық қарызды басқарудың маңызды элементі болып табылады. Көптеген кәсіпкерлер өз бизнесін дамыту үшін несие немесе инвестиция тартуға мәжбүр болады. Қарызды тиімді басқару, оның мөлшерін бақылау және оны уақытында қайтару өте маңызды. Қаржылық сауаттылық қарызды дұрыс пайдалану және оны уақытында өтеу стратегияларын әзірлеуге көмектеседі. Сонымен қатар, кәсіпкер қаржылық дағдарысқа тап болмау үшін қарызды дұрыс басқарудың жолдарын табады.

Кәсіпкерлер нарықта әрдайым белгілі бір тәуекелдермен кездеседі. Қаржылық сауаттылық бұл тәуекелдерді алдын ала бағалауға және оларды басқаруға көмектеседі. Мысалы, нарықтағы сұраныстың өзгеруі, шикізаттың бағасының өсуі немесе салықтық заңнаманың өзгеруі сияқты қаржылық өзгерістер кәсіпкердің бизнесіне әсер етуі мүмкін. Қаржылық сауаттылық кәсіпкерге қаржылық дағдарыс жағдайында дұрыс әрекет етуге және тәуекелдерді төмендету үшін шаралар қабылдауға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, қаржылық деректерді талдай отырып, кәсіпкер тәуекелдерді алдын ала болжай алады және оларды барынша азайту үшін қажетті шараларды қолға алады.[3]

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерге дұрыс инвестициялық шешімдер қабылдауға көмектеседі. Инвестициялау - бизнестің дамуы үшін маңызды аспект. Дегенмен, инвестициялық шешімдер үлкен қаржылық тәуекелдермен байланысты болуы мүмкін. Қаржылық сауаттылық кәсіпкерге тиімді инвестициялық жобаларды таңдауға, оларға инвестиция тартуға және осы инвестициялардың қайтарымдылығын болжауға мүмкіндік береді. Қаржылық сауаттылықтың арқасында кәсіпкер инвестициялардан максималды пайда алу үшін қажетті шараларды қабылдайды.

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерлердің ұзақ мерзімді табысқа жетуіне үлкен әсер етеді. Бизнестің қаржылық тұрақтылығы мен тұрақты табысы көбіне кәсіпкердің қаржылық жағдайды дұрыс басқаруына байланысты. Қаржылық сауатты кәсіпкерлер қысқа мерзімді емес, ұзақ мерзімді қаржылық стратегияларды әзірлейді, олар бизнестің өсуіне және тұрақты табыс алуына мүмкіндік береді. Олар өздеріне қаржылық жағынан тұрақты болашақ жоспарлайды және дағдарыстарға дайын тұрады. [4]

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерлік табысқа тікелей әсер етеді. Қаржылық дағдыларды меңгерген кәсіпкер бизнестің барлық саласында тиімді шешімдер қабылдап, қаржылық ресурстарды тиімді пайдалана алады. Бұл өз кезегінде кәсіпкердің бизнесті өсіруіне, қаржылық тұрақтылыққа және ұзақ мерзімді табысқа жетуіне мүмкіндік береді. Қаржылық сауаттылықтың арқасында кәсіпкерлер қаржылық тәуекелдерді азайтып, бизнестерін тек табысты ғана емес, сонымен қатар тұрақты әрі қарқынды дамушы ете алады.

Қаржылық сауаттылық тек кәсіпкердің техникалық дағдылары мен білімдеріне ғана емес, сонымен бірге оның психологиялық күйіне де үлкен әсер етеді. Қаржылық білім мен қаржылық басқару дағдыларының болмауы кәсіпкердің бизнес жүргізудегі психологиялық жай-күйіне теріс әсер етуі мүмкін, ал қаржылық сауаттылық оны эмоционалдық және психологиялық тұрғыдан тұрақты етеді. Бұл кәсіпкердің бизнесін сәтті дамытуына, дұрыс шешімдер қабылдауына және қаржылық дағдарыстарды жеңуге мүмкіндік береді.[10] Қаржылық сауаттылық кәсіпкердің өз бизнесіне деген сенімін арттырады. Өзіне сенімсіз кәсіпкер көбінесе қорқыныш пен қобалжуды сезінеді, бұл оның шешім қабылдау қабілетіне кері әсер етуі мүмкін. Қаржылық сауаттылықтың арқасында кәсіпкер бизнесінің қаржылық күйін жақсы түсініп, әртүрлі сценарийлер бойынша шешімдер қабылдауға дайын болады. Бұл оның қаржылық жағдайға қатысты сенімділігін арттырады және эмоциялық тұрғыда бейтарап болуына мүмкіндік береді. Қаржылық сауаттылық деңгейі жоғары кәсіпкерлер бюджетті дұрыс басқару, шығындарды бақылау және қаржылық болжамдар жасау арқылы бизнестің тұрақты қаржылық жағдайын қамтамасыз етеді. Бұл өз кезегінде олардың қорқыныштан арылып, келешекке жоспар құруына мүмкіндік береді. Мысалы, 2023 жылы жасалған зерттеуге сәйкес, АҚШ-тағы кәсіпкерлердің 70%-ы қаржылық сауаттылықтың жоқтығы олардың бизнес жүргізуге деген сенімін төмендететініне және қаржылық шешімдер қабылдауда қателіктер жасағанына қынжылғанын айтқан.[5] Қаржылық сауаттылық кәсіпкердің қаржылық дағдарыстарды басқару қабілетіне үлкен әсер етеді. Қаржылық күйзелістер көбінесе кәсіпкердің эмоционалдық жағдайын нашарлатып, стрессті тудырады. Егер кәсіпкер қаржылық сауаттылыққа ие болса, ол мұндай дағдарыстарды жоспарлы түрде жеңуге дайын болады. Қаржылық білімнің болмауы кәсіпкердің психологиялық күйіне теріс әсер етіп, ол дағдарыстар кезінде күйзеліске түсуі немесе паникаға ұшырауы мүмкін.

McKinsey & Company зерттеуіне сәйкес, қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкерлер дағдарыс кезінде өздерін әлдеқайда психологиялық тұрғыда тұрақты сезінеді. Олардың 64%-ы дағдарыс жағдайында қаржылық жағдайды дұрыс бағалап, шешімдер қабылдауға қабілетті екенін айтқан. Ал қаржылық сауаттылығы төмен кәсіпкерлердің тек 35%-ы ғана дағдарыс кезінде шешім қабылдау қабілетіне ие болған.[6]

Қаржылық сауаттылық кәсіпкерге қаржылық шешімдер қабылдауда рационалды ойлауға мүмкіндік береді. Егер кәсіпкер қаржылық жағдайды түсінсе, ол шешімдерді эмоцияға емес, нақты мәліметтер мен дәлелдерге сүйеніп қабылдайды. Қаржылық білімдер мен деректерді дұрыс пайдалану кәсіпкердің стресс деңгейін төмендетеді, өйткені ол шешімдер мен жоспарларды нақты негіздерге сүйеніп жасайды. Мысалы, қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкер қарыз алу кезінде банктің пайыздық мөлшерлемелерін, қайта төлеу шарттарын және қаржылық жоспарды нақты түсінеді. Ал қаржылық сауаттылығы төмен кәсіпкер әдетте жылдам шешім қабылдап, ақырында үлкен пайыздық мөлшерлемелермен қарызға кіріп, психологиялық тұрғыдан күйзеліс тудыруы мүмкін. Қаржылық сауаттылықтың болмауы кәсіпкердің жұмысқа деген қарым-қатынасын және жалпы психологиялық жағдайын теріс әсер етуі мүмкін. Қаржылық мәселелер көп уақытты, назарды және күшті талап етеді, сондықтан қаржылық сауаты жоқ кәсіпкерге бұл өте стресс тудыратын процесс болуы мүмкін. Қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкерлер өздерінің қаржылық жағдайларын бақылап, қаражатты үнемді жұмсайды, нәтижесінде қаржылық күйзеліс азаяды.[9]

2022 жылы Gallup зерттеу агенттігі жүргізген сауалнама нәтижесінде, қаржылық сауаттылығы төмен кәсіпкерлердің 62%-ы стрессті сезінетінін және оның жұмысына теріс әсер ететінін айтты. Ал қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкерлердің тек 34%-ы ғана қаржылық күйзеліс пен стрессті сезінген. Бұл көрсеткіш қаржылық сауаттылықтың кәсіпкердің психологиялық денсаулығына әсер ететінін дәлелдейді.

Қаржылық сауаттылық кәсіпкердің тәуекелге деген көзқарасына да әсер етеді. Қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкер тәуекелдерді бағалап, оларды басқаруға қабілетті, ал қаржылық сауаттылығы төмен кәсіпкер тым сақ немесе тым тәуекелшіл болуы мүмкін. Қаржылық сауаттылық арқылы кәсіпкер өз тәуекелдерін саналы түрде басқарып, оларды қолайлы деңгейде ұстай алады. [11]

Жаңадан бастаушы кәсіпкердің қаржылық сауаттылығы төмен болса, ол өз бизнесіне инвестиция салған кезде асығыс шешімдер қабылдауы мүмкін, ал бұл оның психологиялық күйіне теріс әсер етеді. Ал тәжірибелі кәсіпкер дұрыс қаржылық жоспар мен болжау жасау арқылы тәуекелдерді азайтады, бұл оның психологиялық тұрғыдан жақсы сезінуіне көмектеседі. Қаржылық сауаттылық кәсіпкердің мотивациясына да әсер етеді. Қаржылық жағдайды дұрыс басқару кәсіпкерге өз мақсаттарына жетуге және бизнесін дамытуға деген мотивация береді. Қаржылық жоспарлау және ақша ағынын басқару кәсіпкердің болашаққа деген сенімін арттырады және оған жаңа мүмкіндіктерді көруге мүмкіндік береді. Stanford университетінің зерттеуі бойынша, қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкерлердің 72%-ы өздерінің бизнес мақсаттарына жетуге деген мотивациясының жоғары екенін атап өткен. Ал қаржылық сауаттылығы төмен кәсіпкерлердің тек 48%-ы ғана осыған ұқсас деңгейде мотивация сезінген. [7]

Қаржылық сауаттылық кәсіпкердің психологиялық жай-күйіне терең әсер етеді. Қаржылық білімдер мен дағдылар кәсіпкердің қаржылық шешімдер қабылдау қабілетін арттырып, оның психологиялық тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Қаржылық сауаттылығы жоғары кәсіпкер дағдарыстарды жақсы басқарып, стресс деңгейін төмендетіп, өз бизнесін табысты жүргізе алады. Сонымен қатар, қаржылық сауаттылық кәсіпкердің мотивациясын арттырып, оны жаңа мүмкіндіктерге жетелейді, бұл оның жалпы психологиялық денсаулығын жақсартады.

Қазақстандағы кәсіпкерлікті қолдау жүйесі кең ауқымды бағдарламалар мен шараларды қамтиды, олардың ішінде «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы мен Даму қоры маңызды рөл атқарады. Екі ұйым да кәсіпкерлердің дамуын ынталандыру, инновация мен технологияларды енгізу және бизнестің бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында жұмыс істейді. Даму қоры кәсіпкерлерге түрлі қаржылық механизмдер ұсынады, соның ішінде несие, грант және кепілді қарыз құралдары бар. Бұл қолдау кәсіпкерлердің өз жобаларын іске қосуына, кеңейтуіне және модернизациялауына мүмкіндік береді. Қазақстанда кәсіпкерлерді қолдауға бағытталған бірнеше шаралар мен бағдарламалар жүзеге асырылуда. Олардың ішінде:

- Кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі 2021–2025 жылдарға арналған ұлттық жоба: Бұл жоба аясында кәсіпкерлерге сервистік қолдау, ақпараттық-талдамалық қамтамасыз ету және «Іскерлік байланыс» құралы арқылы шетелдік әріптестермен байланыс орнату сияқты қызметтер ұсынылады. Мысалы, 2022 жылдың қорытындысы бойынша «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы бизнес өкілдеріне 21 913 сервистік қызмет көрсетіп, 136 129 кеңес берген.

- «Бір ауыл – бір өнім» жобасы: Бұл жоба жергілікті ресурстарды пайдалана отырып, ауылдық аймақтарда өнімдерді анықтау, өндіріс технологияларын жетілдіру және оларды нарыққа шығару мақсатында іске асырылады. Жоба аясында кеңес беру, өңірлік көрмелер өткізу және өнімдерді ілгерілету бойынша қызметтер көрсетіледі.

- Кәсіпкерлерге арналған сервистік қолдау: «Атамекен» ҰКП кәсіпкерлерге бухгалтерлік есеп, салық есебі, заң қызметтері, маркетинг және мемлекеттік сатып алулар бойынша тегін қызметтер ұсынады. Бұл қызметтер Кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталықтары арқылы қолжетімді. [12]

Қазақстандағы кәсіпкерлікті қолдау жүйесі мемлекеттік деңгейде кешенді түрде жүргізіледі. Даму қоры қаржылық құралдар мен инвестициялық қолдау арқылы инновация мен модернизацияны ынталандырады, ал «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы сервистік қолдау, консультация және тәжірибе алмасу арқылы кәсіпкерлердің дамуына жағдай жасайды.

Өлшемділігі бойынша	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Барлығы	360 287	383 850	412 677	433 774	446 687	461 983	481 732	507 238	526 290	536 241
Шағын	351 229	374 912	403 862	424 796	437 988	453 343	472 777	497 995	517 123	526 826
Орта	6 572	6 502	6 432	6 490	6 297	6 235	6 494	6 685	6 689	6 919
Ірі	2 486	2 436	2 383	2 488	2 402	2 405	2 461	2 558	2 478	2 496

Бұл ұйымдардың қызметі кәсіпкерлік климатты жақсартуға, шағын және орта бизнестің дамуына қолайлы жағдай жасауға және экономиканың тұрақты өсуіне үлес қосады. Жалпылай айтқанда, мемлекет атынан қолдаулар мен бағдарламалар өте көп және бұл шаралардың нәтижесін келесі статистикадан көрсек болады:

Жыл сайын тіркелген заңды тұлғалар санының орта есеппен 4,5%-ға өскені байқалады, осылай соңғы он жылда (2015-2024 жылдары) олардың саны 360287-ден 536241 дейін (175954 бірлікке немесе 48,8%-ға) өсті. Осыған байланысты негізгі өсім шағын заңды тұлғалар есебінен орын алатындығын атап өту қажет, олардың саны жыл сайын тұрақты түрде орташа 4,6%-ға көбейді. Шағын кәсіпкерліктен бөлек, орта және ірі заңды тұлғалар серпіні тұрақсыз сипатқа ие. [13] Соңғы деректерге сүйене отырып 2025 жылғы көрсеткіштерді ұсынамын:

2025 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша

Өлшемділігі бойынша	Заңды тұлғалар		Дара кәсіпкерлік субъектілері		Филиалдар және шетелдік заңды тұлғалардың филиалдары		Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілер	
	тіркелген	жұмыс істеп тұрған	тіркелген	жұмыс істеп тұрған	тіркелген	жұмыс істеп тұрған	тіркелген	жұмыс істеп тұрған
Барлығы	537 731	423 411	1814 272	1 727 921	30 533	22 101	2 283 656	2 091 705
Шағын	528 407	414 219	-	-	29 411	20 990	2 280 554	2 088 677
Орта	6 839	6 740	-	-	642	634	3 102	3 028
Ірі	2 485	2 452	-	-	480	477	-	-

Кәсіпкерлердің қаржылық сауаттылығын арттыру мақсатында кешенді және жүйелі шараларды жүзеге асыру қажет. Осы орайда, SmartCapital Hub платформасы кәсіпкерлер мен стартап иелеріне қаржылық білім беруді жетілдіруге, нарықтық стратегияларды сынап көруге және бизнесті дамытуға көмектесуді мақсат етеді. Бұл интерактивті қаржы және бизнес платформасы қаржылық сауаттылықты арттыру, қаржылық шешімдер қабылдауға машықтандыру және нақты бизнес жағдайларын модельдеу арқылы кәсіпкерлердің мүмкіндіктерін кеңейтеді. [8]

Платформа бірнеше негізгі бағытта жұмыс істейді.

Біріншіден, интерактивті бизнес-симуляция кәсіпкерлерге виртуалды компания құрып, оны нарықта дамытуға мүмкіндік береді. Мұнда олар өнім өндіру, баға белгілеу, маркетинг, қаржыны басқару сияқты процестерді тәжірибе жүзінде игереді. Сондай-ақ, шынайы экономикалық жағдайлар мен нарықтық өзгерістерді ескере отырып, бәсекеге қабілетті стратегияларды қалыптастыра алады. Көп ойыншы режимі арқылы кәсіпкерлер бір-бірімен бәсекеге түсіп немесе серіктестік орнату мүмкіндігіне ие болады.

Екіншіден, Қаржы академиясы қаржылық жоспарлау, инвестиция тарту, салық және бухгалтерия, несие алу стратегиялары бойынша курстар мен тренингтер ұсынады. Бұл бөлімде табысты кәсіпкерлер мен қаржы сарапшыларының шеберлік сабақтары өтіп, қатысушыларға сертификат беріледі. Сонымен қатар, қаржы калькуляторлары мен аналитикалық құралдар бизнестің табыстылығын есептеуге, шығындарды оңтайландыруға және қаржылық болжам жасауға көмектеседі.

Үшіншіден, Бизнесті қаржыландыру және инвесторлар алаңы стартаптар мен шағын кәсіпкерлерге қаржы көздерін табуға көмектеседі. Бұл бөлімде инвесторлар, банктер және қаржы ұйымдарымен тікелей байланыс орнату мүмкіндігі қарастырылған. Кәсіпкерлер гранттар мен мемлекеттік қаржыландыру бағдарламалары туралы ақпарат алып, краудфандинг немесе краудинвестинг арқылы қаржы тарта алады. Сонымен қатар, инвестициялық симуляция арқылы пайдаланушылар инвестор рөлінде ойнап, бизнес бағалау және тәуекелдерді басқару дағдыларын жетілдіре алады.

Төртіншіден, Қаржылық коучинг және менторлық жүйе тәжірибелі бизнес-кеңесшілермен

жұмыс істеу мүмкіндігін береді. Бұл жүйе кәсіпкерлерге қаржылық жоспарлау бойынша жеке консультациялар өткізуге, бизнесті басқару стратегияларын әзірлеуге көмектеседі. Сонымен қатар, жасанды интеллект негізінде жұмыс істейтін “Қаржы кеңесшісі” AI-боты қаржылық сұрақтарға жауап беріп, кәсіпкерлерге жеке ұсыныстар жасайды.

SmartCapital Hub платформасының басты артықшылығы – теория мен практиканы үйлестіре отырып, кәсіпкерлерге қаржылық білімді нақты жағдайларда қолдануға мүмкіндік беруінде. Платформа шынайы нарықтық сценарийлерге негізделгендіктен, пайдаланушылар өз стратегияларын қалыптастырып, қателіктерді виртуалды ортада жасап, оларды болдырмаудың жолдарын үйренеді. Сонымен қатар, бұл жүйе қаржылық қолжетімділікті арттырып, инвесторлармен және несие ұйымдарымен байланыс орнатуға көмектеседі. Геймификация элементтері кәсіпкерлерге оқуды қызықты әрі тиімді етуге мүмкіндік береді. Қорыта айтқанда, SmartCapital Hub – кәсіпкерлер мен стартаперлер үшін қаржылық сауаттылықты арттырудың, бизнесті тиімді басқарудың және инвестиция тартудың заманауи шешімі. Бұл платформа арқылы кәсіпкерлер қаржылық сауаттылығын жетілдіріп қана қоймай, өз бизнесін дамытудың жаңа мүмкіндіктерін де аша алады. Бұл мәселе кәсіпкерлік әлемінде, әсіресе жаңа бастаушы кәсіпкерлер үшін ерекше маңызға ие. Қаржылық сауаттылықты арттыру арқылы кәсіпкерлер өздерін және өздерінің бизнесін болашақта кездесетін қаржылық қиындықтардан қорғап, психологиялық тұрғыдан тұрақты әрі табысты бола алады. Сонымен қатар, қаржылық білім беру бағдарламаларын дамыту, тренингтер мен семинарлар өткізу арқылы кәсіпкерлердің қаржылық сауаттылығын арттыруға ықпал ету өте маңызды.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Аманжолов, Ж. А. (2022). Қаржылық сауаттылық негіздері. Алматы: Экономика баспасы.
2. Айтқазин, С. Т. (2022). Кәсіпкерлік қаржы менеджменті. Астана: Қаржы-қаражат баспасы.
3. McKinsey & Company. (2021). The financial literacy gap among entrepreneurs. Retrieved from: <https://www.mckinsey.com/insights/financial-literacy-entrepreneurs>
4. Gallup Inc. (2018). Financial stress and decision-making among small business owners. Retrieved from: <https://www.gallup.com/workplace/financial-stress-business-owners>
5. Stanford Graduate School of Business. (2021). Financial literacy and entrepreneurial motivation. Retrieved from: <https://www.gsb.stanford.edu/research/entrepreneurial-motivation>
6. OECD. (2023). Financial literacy and financial well-being: Measuring the impact on entrepreneurial success. OECD Financial Education Series. Retrieved from: <https://www.oecd.org/financial/financial-literacy>
7. Sweis, R. J., & Hasan, R. (2023). Psychological aspects of financial decision-making in entrepreneurship. *International Journal of Business and Social Science*, 10(4), 22-31.
8. Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2021). *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*. New Haven: Yale University Press.
9. Shin, J. Y., & Park, Y. S. (2022). The psychological impact of financial literacy on entrepreneurs' risk-taking behavior. *Journal of Small Business Management*, 55(3), 426-443.
10. Financial Literacy for Entrepreneurs: Key Findings and Practical Solutions. (2021). European Commission Report. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/finance/financial-literacy-entrepreneurs>
11. <https://atameken.kz/ru/?ysclid=m8zq56a1bv437638211>
12. <https://www.bcc.kz/kz/>
13. <https://damu.kz/?ysclid=m8zq5kc46c851011490>